

Jaarplan 2021

(CGTC en Erfgoedpartners)

Voorwoord

Moi,

Voor u ligt het gecombineerde Jaarplan 2021 van Centrum Groninger Taal & Cultuur (CGTC) en Erfgoedpartners. Na een jaar van verkennende gesprekken en zoeken naar inhoudelijke samenwerking stond het voor ons vast dat we samen meer kunnen bieden dan ieder voor zich, maar dat het ook verstandig is om als twee herkenbare organisaties voor onze samenwerkingspartners te blijven bestaan. Dat heeft geleid tot een bestuurlijke fusie met ingang van 1 januari 2021, waarbij we ook zijn gaan samenwonen. Zo komt, menen wij, het beste uit twee werelden samen.

Dit Jaarplan vormt de opmaat tot die samenwerking. We delen onze Visie en Missie en we werken met dezelfde inhoudelijke thema's. Daarnaast hebben we een eigen provinciale opdracht met een eigen begroting.

Komend jaar wordt voor ons een bijzonder jaar, niet alleen vanwege onze samenwerking, maar natuurlijk ook vanwege de pandemie waarin we verkeren. We zullen zo goed mogelijk onze werkzaamheden uitvoeren, organisaties ondersteunen en adviezen geven. Toch kan het gebeuren dat we niet alles kunnen doen, wat we in ons Jaarplan hebben beschreven. Uiteraard blijven we ook dit jaar, indien nodig, zoeken naar alternatieven om onze belangrijke taken te kunnen blijven uitvoeren.

We hopen dat u met ons geïnspireerd raakt om erfgoed te bewaren en onder de aandacht te brengen. Samen met de inwoners van Groningen willen we bewaren wat belangrijk is en daarover vertellen en ervan genieten.

Roeli Broekhuis,
directeur Erfgoedpartners

Olaf Vos
coördinator Centrum Groninger Taal en Cultuur

Inhoud

Visie	4
Missie.....	6
Jaarplan 2021 (toelichting CGTC)	7
<i>Algemeen</i>	7
<i>Jaarplan uitgangspunten</i>	7
<i>Begroting</i>	8
<i>Bewaren en behouden</i>	8
<i>Kennis delen</i>	8
<i>Visie ontwikkelen</i>	9
<i>Gebruiken en presenteren</i>	9
<i>Samenleving betrekken</i>	11
Activiteitenplan CGTC.....	12
Begroting CGTC.....	13
Jaarplan 2021 (toelichting Erfgoedpartners).....	14
<i>Algemeen</i>	14
<i>Begroting</i>	15
<i>Bewaren en Behouden</i>	15
<i>Kennis delen</i>	16
<i>Visie ontwikkelen</i>	16
<i>Gebruiken en presenteren</i>	16
<i>Samenleving betrekken</i>	17
<i>Digitalisering</i>	18
<i>Extra informatie</i>	18
Activiteitenplan Erfgoedpartners	19
Begroting Erfgoedpartners	20
<i>Toelichting</i>	21
Bijlagen	22
1. <i>Activiteitenplan CGTC</i>	22
2. <i>Activiteitenplan Erfgoedpartners</i>	22

Als je Groningers vraagt waarom ze in deze provincie wonen, krijg je vaak een enthousiast verhaal over de aanwezigheid van cultuur en erfgoed. Het landschap, de steden en dorpen, kerken, borgen, molens, boerderijen, orgels en de eigen manier van leven, eten, feestvieren en uitdrukken: geen woord te veel maar wel duidelijk. Al deze elementen maken dat we ons als bewoners thuis voelen en in een veranderende wereld is dat van groot belang. Ook mensen die niet in Groningen zijn geboren, maken zich deze cultuur vaak eigen of kiezen er zelfs voor om in Groningen te blijven wonen.

In de kern betekent dit dat erfgoed van belang is voor de provincie en dat samen zorgdragen voor dit erfgoed het gevoel van gemeenschappelijkheid en binding met de samenleving versterkt. Er wordt daarbij door deelnemers, gebruikers, vrijwilligers en initiatiefnemers geen onderscheid gemaakt tussen materieel en immaterieel erfgoed. In de praktijk loopt dit door elkaar heen. In die zin is het dus heel logisch dat de twee steuninstellingen voor erfgoed (materieel en immaterieel) samen optrekken om de vaak kleinschalige en van vrijwilligers afhankelijke erfgoedinstellingen en initiatieven te ondersteunen. Ook zijn ze samen beter in staat om projecten te ontwikkelen en overheden te adviseren op het gebied van erfgoedbeleid en de toepassing hiervan op ruimtelijke ordening, toerisme en leefbaarheid.

Door de krachten van Erfgoedpartners en CGTC te bundelen ontstaat er een breed expertisecentrum dat deskundig is op het volle spectrum van erfgoed (musea, molens, erfgoededucatie, orgels en digitalisering van collecties, taal, verhalen, gewoonten, leefstijlen etc.). Het voordeel van deze schaalvergroting is dat er binnen de organisatie meer expertise beschikbaar komt, die eenvoudiger voor meer sectoren ingezet kan worden. Dit is vooral een voordeel voor de publiekstaken zoals promotie, educatie en digitalisering. Daarnaast kan de sector vertegenwoordigd worden door één persoon bij brainstormsessies en strategische overleggen. Sectoraal zal er weinig veranderen, omdat iedere sector een vakinhoudelijke zuil kent. Consulanten blijven hun eigen landelijke en regionale overleggen bijhouden over streektaal, educatie, molens en musea.

Medewerkers trekken gezamenlijk op als het gaat om nieuwe initiatieven. Ze onderhouden hun eigen netwerken en koppelen deze aan elkaar waar nodig. Dit gebeurt door samenwerking binnen zelfsturende teams op koers gehouden door de domeinregisseur. Erfgoedpartners werkt al met deze teams voor orgels, musea, molens, educatie en publieksactiviteiten. CGTC zal het domein immaterieel erfgoed en streektaal toevoegen en medewerkers doen al mee met de teams van educatie en publieksactiviteiten. Komend jaar zullen CGTC en Erfgoedpartners samen het domein immaterieel erfgoed verder vorm gaan geven, in samenwerking met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland.

Omdat het belang van erfgoed voor de inrichting, de kwaliteit van de leefomgeving en de identiteit van de inwoners steeds belangrijker wordt, wil Erfgoedpartners in nauwe samenwerking met Centrum Groninger Taal en Cultuur meedenken met gemeenten en toeristische ondernemers over de culturele biografie van de regio waarbij het landschap, de monumenten, materieel en immaterieel erfgoed in samenhang een plaats krijgen. Zo kunnen de organisaties een antwoord geven op de vraag van landschapsorganisaties en de provincie (ERL) om mee te denken over de inrichting en ontwikkeling van de provincie Groningen. Vooruitlopend op deze ontwikkeling is de directeur van Erfgoedpartners bestuurslid geworden van de Toerisme Coöperatie.

Daarnaast zijn zowel Erfgoedpartners als CGTC aangesloten bij de Gemeenschappelijke Ambitie (samenwerking van alle culturele steuninstellingen in Groningen) om alle inwoners van Groningen in staat te stellen om zich van jong tot oud te blijven ontwikkelen en hen te betrekken bij alle vormen van kunst en erfgoed. Veel inwoners zijn al betrokken bij het in stand houden en het gebruik van erfgoed, maar het vereist extra inspanning om mensen te bereiken die het gevoel hebben dat ze buiten de samenleving staan. Erfgoedpartners en CGTC willen zich samen inspannen de komende jaren erfgoed zoveel mogelijk inclusief te maken, zodat besturen en teams diverser worden, het verzamelbeleid in musea en het monumentenbeleid een afspiegeling wordt van alle inwoners van Groningen, dat nieuwe doelgroepen worden benaderd zodat alle inwoners van onze provincie zich in Groningen thuis voelen. Dit sluit aan bij het landelijk beleid om het Verdrag van Faro een belangrijke plaats te geven binnen het erfgoedbeleid. Binnen dit Verdrag wordt erfgoed ingezet om gemeenschappen te verbinden.

Samengevat kan gesteld worden dat Erfgoedpartners en CGTC samen een inhoudelijke meerwaarde kunnen zijn voor de provincie Groningen door het volgende:

Met de koppeling van materieel en immaterieel erfgoed worden kennis, kunde, netwerken en middelen effectiever en efficiënter ingezet richting achterbannen, deelnemers/gebruikers, partners, financiers en geïnteresseerden.

Verbindingen met andere domeinen zoals toerisme/recreatie en leefomgeving kunnen meer en beter vanuit een geïntegreerde aanpak (materieel en immaterieel samen) worden opgepakt.

Missie

De gezamenlijke missie van Erfgoedpartners en CGTC luidt als volgt:

Erfgoed vormt een levend(ig) deel van de Groningse samenleving. Musea, kerken, molens, borgen, orgels, maar ook taal, verhalen en gewoontes vormen het hart van de Groningse samenleving, toen, nu en later. Erfgoedpartners en CGTC leveren hier een bijdrage aan door vraag en behoefte van het werkveld in al deze erfgoedonderwerpen centraal te stellen. Naast een ondersteunende en adviserende rol hebben Erfgoedpartners/CGTC soms ook de rol van uitvoerder, als het veld daar om vraagt.

Jaarplan 2021 (toelichting CGTC)

Algemeen

Centrum Groninger Taal & Cultuur (CGTC) is de provinciale steunorganisatie voor immaterieel erfgoed. De organisatie is het resultaat van een fusie tussen het Huis van de Groninger Cultuur en het Bureau Groninger Taal en Cultuur. Hiermee zijn een wetenschappelijke en publieke benadering van het immaterieel erfgoed samengebracht. De fusie is op verzoek van de Provincie Groningen tot stand gekomen in 2018.

CGTC is de voortzetting van een lange traditie van studie naar en promotie van het Nedersaksisch en Gronings Erfgoed sinds 1953. In de loop der jaren is streektaal en cultuur aangehaakt bij de ontwikkeling van immaterieel erfgoed waardoor het blikveld breder is geworden. Tradities, gewoontes, muziek en eten zijn voorbeelden van toegevoegde aandachtsvelden. Het zijn uitingen van identiteitsbeleving en trots die in een tijdperk van digitalisering, mondialisering en verzakelijking steeds belangrijker worden.

Wetenschappelijk onderzoek en publieksactiviteiten zijn door de CGTC fusie in 2018 met elkaar verbonden geraakt. Het heeft even geduurd voordat de formele verbinding omgezet kon worden in nieuwe concrete activiteiten. In de loop van 2018 en 2019 is duidelijk geworden wat de nieuwe organisatie te bieden heeft aan iedereen die geïnteresseerd is in het Gronings immaterieel erfgoed. Ondanks de 'corona-crisis' en het niet kunnen door laten gaan van enkele activiteiten waar het publieksdeel en wetenschap samen laten zien wat het Gronings immaterieel erfgoed te bieden heeft, is ook in 2020 de samenwerking opgezocht. Dit is (wederom) het streven voor 2021 (*zie ook bijlage 'Activiteiten jaarplan 2021'*).

Jaarplan uitgangspunten

Op basis van de richtlijnen van de Provincie Groningen waren de uit te voeren taken en activiteiten in het jaarplan van 2020 onderverdeeld in verschillende thema's. Door een bestuurlijke fusie met Erfgoedpartners en de wil om meer samen te werken op de deelterreinen materieel en immaterieel erfgoed is in het jaarplan 2021 gekozen voor een iets andere onderverdeling met andere thema's. Er blijken immers veel raakvlakken te zijn tussen materieel en immaterieel erfgoed en de eerste verkenning van samenwerkingsmogelijkheden dat afgelopen jaar in gang is gezet, laat zien dat samenwerken binnen de verschillende thema's kan leiden tot een situatie waar de organisaties en het publiek waarvoor gewerkt wordt beter bediend worden. Op basis van deze uitgangspunten komen we voor het jaarplan 2021 tot de volgende thema's.

- Bewaren en behouden
- Gebruiken en presenteren
- Kennis delen
- Visie ontwikkelen
- Samenleving betrekken

Bijgevoegd bij dit jaarplan is (1) een schema van geplande activiteiten voor 2021.

Begroting

De begroting 2021 kan niet los worden gezien van die van 2020. Er zijn meerdere activiteiten die in 2019 in gang zijn gezet, die in 2020 zijn voortgezet en die in 2021 tot wasdom en/of uitvoering komen.

Verder is de begroting zo opgebouwd dat met ingang van 2021 projecten alleen uitgevoerd kunnen worden met cofinanciering. In 2021 worden de eerste stappen gezet met het verkrijgen van extra gelden (fondsen, eigen inkomsten ed.).

Zoals gezegd, de geplande activiteiten zijn in bijgevoegd schema opgesomd. Opgemerkt moet worden dat een deel van deze activiteiten geen doorgang zal vinden wanneer dit in verband met 'corona-maatregelen' niet mogelijk zal zijn. Voor een aantal activiteiten is, mede op basis van ervaringen van 2020, een alternatief gevonden door een soortgelijke activiteit op digitale wijze aan te bieden. Deze zijn als zodanig vermeld in het overzicht.

Hieronder worden per thema enkele activiteiten nog specifiek eruit gelicht.

Bewaren en behouden

WoordWaark

Digitalisering biedt ongekende nieuwe mogelijkheden voor het gebruik van en onderzoek naar taal en ook naar streektaalen. *WoordWaark* wordt dé database van het Gronings in woord, beeld en geschrift. Deze database wordt op dit moment gebouwd en zal niet alleen een woordenboek van het Gronings bevatten (gemaakt op grond van oudere woordenboeken), maar zal ook een veelheid aan andere en andersoortige gegevens over het Gronings beschikbaar stellen: Groningstalige teksten, geluidsmateriaal, beeldmateriaal, en onderzoeksgegevens. Het bijzondere aan het project is de manier waarop het publiek wordt ingezet om gegevens te verzamelen waardoor tegelijkertijd de bewustwording van de eigen taal en cultuur sterk worden bevorderd. Dankzij een slimme digitale aanpak kunnen gegevens op een geografisch gezien fijnmazige wijze worden aangeboden en krijgen behalve voor de sprekers zelf ook waarde als een toeristisch interessante staalkaart van immaterieel erfgoed in de provincie. Door middel van een sprekende kaart-interface zal het bijvoorbeeld mogelijk zijn om opnames uit een bepaald dorp/bepaalde regio te beluisteren, om teksten te lezen, en filmfragmenten of relevant ander beeldmateriaal te bekijken. Al dit materiaal zal zodanig worden ontsloten dat het publiek onmiddellijk kan bijdragen. Alle bovengenoemde projecten leveren gegevens (tekst of audio-opnames) op die zullen worden gebruikt om *WoordWaark* voortdurend uit te breiden. De functionaliteit van *WoordWaark* wordt ontwikkeld door Wilbert Heeringa. Voor dit project werkt het CGTC samen met partners buiten Groningen, vooral het Meertens-instituut in Amsterdam en de Fryske Akademy in Leeuwarden.

Kennis delen

Lifelines

Lifelines is een project dat over de jaren 2019, 20 en 21 loopt. Vanwege de situatie het afgelopen jaar kon dit in 2020 niet afgerond worden zoals gepland. Inhoudelijk gaat het bij dit project over het feit dat over de actuele toestand van het Gronings in de provincie Groningen zeer weinig gegevens beschikbaar zijn. Door mee te doen aan het Lifelines-onderzoek willen we hierin verandering brengen. Aan het langlopende Lifelines-onderzoek – onderdeel van het RUG/UMCG healthy aging speerpunt-onderzoek - doet een grote groep (3 generaties van 167.000) mensen uit de drie noordelijke provincies mee. Tegen betaling (in de begroting opgenomen) is het mogelijk onder deze groep een zelfontworpen vragenlijst uit te zetten.

Terwijl de projecten, *Van Old noar Jong* en *Stemmen van Grunnen* het doel hebben de kwaliteit van het Gronings in kaart te brengen door uitspraakinformatie te verzamelen, willen we de vragenlijst van Lifelines gebruiken om vast te stellen hoeveel mensen (nog) streektaal spreken, of zij die streektaal ook doorgeven aan hun kinderen, en of het spreken van streektaal naast het Nederlands ook voordelen heeft met betrekking tot de verstandelijke vermogens en gezondheid van de sprekers (gebruikt in het promotie onderzoek). De uitkomsten van dit onderzoek zullen door het CGTC naar buiten worden gebracht. Aanvullende inzichten uit de vragenlijst (bijvoorbeeld bij het antwoord op een vraag als: “Indien u de streektaal niet spreekt, zou u deze willen leren spreken?”) kan het CGTC gebruiken bij het gerichte promotie van de cursussen Gronings.

Promotieproject: Variatie en verandering in (het gebruik van) het Gronings

Wat is de kwaliteit van het Gronings en hoe is deze veranderd in de laatste decennia? Het Gronings kent vanouds, door zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden dialectgebieden, veel variatie. De taal is echter in beweging en waarneming leert dat het Gronings van vroeger en nu niet meer hetzelfde zijn. Het doel van dit vierjarige promotieproject is om deze veranderingen in kaart te brengen. Dit doen we door de gegevens te verzamelen in een groot publiekgericht project *Stemmen van Grunnen* (zie onder) als deel van *WoordWaark* (zie eerder) en ook door het project *Van Old noar Jong* (zie onder). Niet alleen verzamelen we data, maar de manier waarop we dit doen – door middel van spannende quizen en digitale lespakketten – is er ook op gericht om de eigen streektaal als bindmiddel van de Groningse gemeenschap veel meer onder de aandacht te brengen en positieve bewustwording te genereren. We combineren bestaande (vroegere) verzamelingen van Groningse uitspraakgegevens met onze nieuwe data om zo inzicht te krijgen in de variatie en verandering van de streektaal. Dit onderzoek zal, net als het eerder beschreven Lifelines-onderzoek worden uitgevoerd onder leiding van Martijn Wieling en door promotiestudent Martijn Bartelds.

Stemmen van Grunnen

Voor het project *Stemmen van Grunnen*, onderdeel van *Woordwaark*, wordt in de vorm van een quiz een online applicatie ontwikkeld om gegevens over de veranderende uitspraak van het Gronings te verzamelen. Dit project haakte aan bij een aantal onderzoeken in de andere provincies (Zeeland, Limburg, Friesland) en is een voorbeeld van *citizen science*. Aan het initiële ‘Stimmen fan Fryslân’-project hebben meer dan 14.000 mensen een bijdrage geleverd. Resultaat van de Groningse variant van het project is een beter inzicht in de veranderingen in het Gronings in de afgelopen 40 jaar.

Visie ontwikkelen

Steuninstellingen

Op geregelde tijden bezoekt CGTC de vergaderingen van de diverse steuninstellingen en neemt het daaraan actief deel. CGTC staat open voor de vernieuwing die vanuit deze samenwerking wordt geëntameerd en wil daaraan vanuit de taakstelling als steuninstelling immaterieel erfgoed ook graag proactief bijdragen. CGTC zoekt daarnaast de verbinding met andere steuninstellingen door deze actief op te zoeken en waar mogelijk de samenwerking ten aanzien van het initiëren van projecten aan te gaan.

Gebruiken en presenteren

Van Old noar Jong

Van Old noar Jong is een project dat over de jaren 19, 20 en 21 loopt. Vanwege de situatie het afgelopen jaar kon dit in 2020 niet afgerond worden zoals gepland. Inhoudelijk gaat het bij dit project over dat streektaal één van de hoofdbestanddelen van de Groningse identiteit betreft en met name staat voor de sociale binding van plattelandsbewoners in de provincie.

Kinderen spreken deze streektaal echter steeds minder, wat in dorpen wordt ervaren als fnuikend voor de binding binnen de dorpsgemeenschap. In zeer nauwe samenwerking met dorpsverenigingen willen we – allereerst via een pilot in de dorpen Zandeweer, Eppenhuisen en Doodstil (gemeente Eemsdelta) – onderzoeken in hoeverre we in dit proces van taalverlies kunnen interveniëren. We leren kinderen bepaalde karakteristieke woorden (bijvoorbeeld “snoetjeknovveln”, vrijen). De aanpak is volstrekt bottom-up en dorpsgericht. Oudere generaties van streektaalsprekers uit een of meer dorpen geven aan welke woorden zij aan de jeugd het liefst willen doorgeven en ook waarom (deze gegevens worden weer toegevoegd aan *WoordWaark*). Vervolgens worden voor de 200 populairste woorden korte verhaaltjes geschreven in het Gronings door Groningse schrijvers. Deze verhaaltjes worden voorgelezen door streektaalsprekers uit de drie dorpen en zowel de geschreven als gesproken tekst wordt geïntegreerd in een te ontwikkelen tablet- onderwijsapplicatie waarmee leerlingen hun begrip, hun schrijfvaardigheid in het Gronings en ook de uitspraak van het Gronings kunnen testen. Zie ook de figuur hieronder voor een schematisch overzicht.

Onderwijs / Jeugd en jongeren

Mede op basis van ervaringen in 2018-2019 is CGTC tot het inzicht gekomen dat een verbinding van het immaterieel erfgoed in het algemeen en streektaal in het bijzonder met onderwijs/jeugd jongeren ontbeerlijk. Het project Van Old naar Jong maar ook de contacten met jongeren tijdens enkele activiteiten legt de noodzaak bloot op gepaste wijze het immateriële deel van het erfgoed over te brengen op de jongste leeftijdscategorieën. CGTC heeft hiervoor in 2020, in samenwerking met partners binnen het Gronings netwerk een eerste programma ontwikkeld gericht op de bevordering van het inzicht in het Gronings erfgoed en de streektaal voor het voortgezet onderwijs. In 2021 zullen meerdere scholen met dit programma gaan werken. In 2021 zal bovendien een soortgelijk programma ontwikkeld worden voor het primair onderwijs.

Voor het primair onderwijs wordt daarnaast wederom het tijdschrift *Wiesneus* ontwikkeld. Alle artikelen uit *Wiesneus* zijn in de streektaal geschreven. Er is een Drentse, een Overijsselse en een Achterhoekse versie. Het CGTC is door het Huus van de Taol in Drenthe gevraagd een Groningse editie van het tijdschrift *Wiesneus* te ontwikkelen. Ook in 2021 wordt dit succesvolle project uitgevoerd: in de Meertmoand Streektmoand verschijnt de derde *Wiesneus* editie in het Gronings voor basisscholen in stad en provincie.

Samenleving betrekken

Platformbijeenkomsten

Tenminste twee keer per jaar organiseert CGTC ten behoeve van de streektaal sector platformbijeenkomsten. Naast kennisdeling wordt hiermee beoogd dat werkwijzen, inzichten en aanpakken goed geborgd zijn bij de diverse streekorganisaties. Bovendien wordt met behulp van activiteiten als de 'veurleescup' en de 'schriefwedstried' gepoogd meer volwassenen en jongeren kennis te laten maken met de Groninger taal en cultuur.

Activiteitenplan CGTC

Voor een overzicht van en toelichting op geplande activiteiten voor 2021, zie het bijgevoegde schema in **bijlage 1**.

CGTC begroting 2021

Baten	2021
Subsidie prov Groningen	364.000
Overige subsidies	
Projectsubsidies	6.000
Overige baten	45.000
 Som der baten	 415.000

Lasten	
Personeel	293.088
Huisvesting	10.000
Organisatie	17.520
activiteiten onderzoek	31.775
activiteiten publiek	62.617
 Som der lasten	 415.000

Toelichting

Overige baten

RUG	35.000
Faculteit der Letteren	10.000

Activiteiten onderzoek

beurs / promotie student	14.500
onderzoekskosten	17.275

Activiteiten publiek

Dag Grunniger Toal	15.000
Aanbod cursussen Gronings	5.000
Schriefwedstrijd	5.000
Veurleescup	3.000
Lezingen	1.750
Platformbijeenkomsten	1.000
Flexfonds	11.867
Immaterieel Erfgoed	10.000
Scholen, jeugd, jongeren	10.000

Jaarplan 2021 (toelichting Erfgoedpartners)

Algemeen

In 2013 ontstond Erfgoedpartners vanuit het Museumhuis en het Molenhuis, die ieder voor zich weer een lange traditie kennen. Ieder huis werkte voor een eigen sector, maar door samen één organisatie te delen werd de slagkracht van Erfgoedpartners groter dan de som der delen. Vanaf 2013 werd de steuntaak uitgebreid naar orgels, archeologie en publiek en erfgoededucatie. Daarmee heeft Erfgoedpartners zich ontwikkeld tot steuninstelling voor materieel erfgoed in de provincie Groningen, met oog voor zowel de behoeften van iedere sector als voor het erfgoed in het algemeen. Accenten liggen op bewaren en behouden, het delen van kennis, het ontwikkelen van visie, het gebruiken en presenteren en het betrekken van de samenleving, waarbij digitalisering steeds belangrijker wordt.

Daarom zal vanaf 2021 in de Jaarplannen niet langer een sectorale indeling worden gehanteerd, maar een thematische. Daarbij gaat het om de volgende onderwerpen:

Bewaren en behouden

Kennis delen

Visie ontwikkelen

Gebruiken en presenteren

Samenleving betrekken

Deze thematische indeling maakt het tevens mogelijk om op organisatorisch en inhoudelijk niveau samen te werken met CGTC, de steuninstelling voor immaterieel erfgoed. Vanaf 2021 delen beide organisaties één bestuur en werken zij onder één directeur om zo de kwetsbaarheid van de organisaties te verkleinen en de strategische slagkracht te vergroten. In de praktijk zal dit leiden tot samenwerking op de onderdelen waar dat kan en afstemming op de overige thema's. De directeur van Erfgoedpartners en de coördinator van CGTC onderhouden hierover goed contact.

Als extra thema wordt het Steunpunt Digitalisering genoemd, waarvoor de provincie en OCW afgelopen beleidsperiode extra middelen hebben gereserveerd. Het belang van digitalisering in de samenleving neemt toe en het is daarom noodzakelijk ook te investeren in de digitalisering van de erfgoedsector. Als provinciaal steunpunt in een landelijk netwerk ziet Erfgoedpartners het als haar taak om de digitale infrastructuur te realiseren waardoor erfgoedinstellingen in staat zijn elkaar en het publiek te bereiken. Op verzoek van de provincie zullen wij hierover een aparte notitie schrijven. Vanuit deze taakopvatting zal Erfgoedpartners onderdak bieden aan de Verhalen van Groningen, die in 2021 haar activiteiten wil afronden en duurzaam wil borgen.

Landelijk beleid vraagt aandacht voor beleid rondom vrijwilligers en participatie van de samenleving, ook in relatie tot het Verdrag van Faro. In 2021 zal OPEN (Overleg Provinciale Erfgoedhuizen Nederland) een onderzoek over ondersteuning van vrijwilligers in de 12 provincies publiceren. Het is de wens van Erfgoedpartners om komend jaar een bijdrage te leveren aan het opstellen van een goed vrijwilligersbeleid voor de provincie Groningen. Deze wens is niet vertaald in het Jaarplan en de Begroting en zal afzonderlijk worden geagendeerd.

Begroting

Een nieuwe indeling van het Jaarplan leidt ook tot een nieuwe thematische indeling van de begroting. Erfgoedpartners heeft 525.000 euro begroot aan provinciale subsidie en er is 434.800 euro toegekend. Dat betekent dat er 90.200 euro minder beschikbaar is, waardoor het ingediende plan aangepast moet worden. In relatie tot de oorspronkelijk ingediende begroting is dit bedrag wegbezuinigd door het digitaal steunpunt als activiteit vanuit projectfinanciering op te nemen. Daarnaast zijn digitaliseringsactiviteiten voor sectoren geschrapt en is activiteitengeld naar beneden bijgesteld. Het verminderen van 90.200 euro structurele subsidie leidt ook tot 44.500 minder projectsubsidie.

Wat betreft het steunpunt digitalisering heeft Erfgoedpartners in 2019 en 2020 vanuit de digitaliseringsgelden van OCW en de provincie 50.000 euro per jaar ontvangen om deel te kunnen nemen aan het landelijk netwerk digitaal erfgoed, om speciale digitaliseringscursussen te organiseren en om adviezen op maat te geven. In de begroting was rekening gehouden met een structurele subsidie van de provincie voor het steunpunt digitalisering. In de nieuwe begroting wordt rekening gehouden met 50.000 euro incidentele financiering. Als dit niet wordt gerealiseerd, moet een extra bezuiniging van 50.000 euro worden gevonden.

In de nieuwe begroting komt extra financiële ruimte door samenwerking met CGTC en dienstverlening aan Verhalen van Groningen. Dit betekent ook een grotere werkdruk voor de directeur, waardoor meer tijdelijk personeel zal worden ingehuurd.

Hieronder volgt per thema een toelichting.

Bewaren en Behouden

Goed collectiebeleid en goed onderhoud liggen aan de basis om erfgoed voor latere generaties te bewaren. Het is belangrijk dat een museum weet welke collecties hij heeft en in welke staat zij verkeren. Daarom adviseren onze consultants over het toepassen van MUSIP voor goed collectiebeleid en -beheer, het registreren van collecties, verzamel- en selectiebeleid, depotbeheer en veiligheidszorg. Hier is een relatie met het thema 'Kennis delen' en 'Digitalisering'.

Wat betreft monumenten, molens, borgen, groen erfgoed en begraafplaatsen wordt ingezet op delen van expertise en het samenbrengen van belangrijke spelers binnen het netwerk. Hier is een relatie met het thema 'Kennis delen'.

Voor de molens van stichtingen beheerd door vrijwilligers heeft Erfgoedpartners een bijzondere financieringsregeling gerealiseerd met het JB Scholtenfonds. Voor 40 molens wordt de helft van de cofinanciering van de BRIM gerealiseerd. Jaarlijks betreft dit 133.000 euro. Medewerkers van Erfgoedpartners verzorgen de uitvoering. De financiering loopt via de boeken van het Groninger Molenhuis.

Erfgoedpartners is partner van het Molenbiotoopproject, waarvan Landschapsbeheer Groningen penvoerder is. Zes molens kunnen in dit project hun groene biotoop verbeteren, samen met omwonenden. Erfgoedpartners zorgt voor de coördinatie naar de moleneigenaren en ondersteunt bij het werven van fondsen.

Kennis delen

Erfgoedpartners werkt vanuit de filosofie dat je zo goed mogelijk gebruik moet maken van expertise die binnen het netwerk aanwezig is. Daarom worden provinciale netwerken zoals platforms in stand gehouden, waarbij kennis delen en afstemming centraal staan. Daarnaast zetten we deze overleggen in voor deskundigheidsbevordering.

De landelijke netwerken functioneren ook als een vorm van deskundigheidsbevordering. Dit heeft niet alleen een positieve uitwerking op het provinciale beleid, maar ook op het nationale beleid dat zo vanuit de provincies wordt gevoed. Daarnaast is er uitwisseling van vakkennis op het gebied van educatie, monumenten, molens, musea, ondersteunen vrijwilligers en digitalisering.

Een bijzondere vorm van kennis delen vindt plaats via activiteiten voor het publiek. Dit is niet alleen waardevol voor mensen die in Groningen wonen en recreëren, maar ook voor het bewaren van erfgoed. Onbekend maakt immers onbeminde.

Visie ontwikkelen

Als steuninstelling heeft Erfgoedpartners een goed overzicht van ontwikkelingen op provinciaal en landelijk niveau. Dit delen we met de andere steuninstellingen. Daarom besteden we veel tijd aan het adviseren van overheden en fondsen, maar ook aan het beleidsmatig adviseren van erfgoedinstellingen. Bij voorkeur doen we dat door partijen bij elkaar te brengen. Hierbij is niet alleen sprake van cultuurbeleid, maar ook van erfgoed en ruimte, vrijetijdseconomie en leefbaarheid.

Voor samenwerking met andere steuninstellingen ruimen we als aanjager van de Gemeenschappelijke Ambitie veel tijd en energie in. Het is vooral voor onze afnemers van belang om samenhangende adviezen te krijgen en om eenduidige ontwikkelingen in gang te zetten.

Gebruiken en presenteren

Erfgoededucatie is een belangrijk onderwerp, omdat het waardevol is voor ieder kind om zich met zijn omgeving te verbinden. Daarom wordt ingezet op kwalitatief goede leerstofvervangende educatietrajecten in de omgeving van het kind op de basisschool. Deze manier van werken is intensief, omdat Erfgoedpartners met veel kleinschalige aanbieders werkt en samen met gemeenten, K&C en scholen plannen op maat

ontwikkelt, waarbij het ontdekken en onderzoeken van de wereld van het kind centraal staat. Erfgoedpartners faciliteert de centrale inkoop voor scholen en erfgoedaanbieders, zorgt voor onderhoud van het aanbod en geeft advies.

Groningen heeft veel kleinschalig erfgoed dat goed zichtbaar wordt als je het gemeenschappelijk presenteert. Van oudsher worden voor de sectoren overzichten gemaakt die gretig aftrek vinden zoals het Museummagazine, de borgenbrochure, Klankjuwelen of de Zelfzwichter. Daarnaast zijn er thematische websites die gekoppeld zijn aan www.collectiegroningen.nl. Met onze collega's van CGTC gaan we komende jaren verkennen hoe we social media beter in kunnen zetten. Met de toerisme coöperatie stemmen we af welke producten toeristen nodig hebben en voegen we toe waarin nu niet wordt voorzien. Op het gebied van digitalisering investeren we vooral in het beschikbaar stellen van informatie voor iedereen die erfgoed wil promoten en vermarkten. Hier ligt een link naar digitalisering.

Samenleving betrekken

Erfgoed is datgene wat de inwoners van Groningen zo waardevol vinden, dat ze het willen bewaren voor de toekomst. Dat betreft dus niet alleen traditioneel erfgoed, maar ook erfgoed van mensen die nog niet zo lang hier wonen. Samen Groningen ontdekken, onderzoeken en erover vertellen is iets wat we de komende jaren actief gaan uitzetten. Samen met de collega's van CGTC betrekken we mensen bij onderzoek naar taal en gebruiken. Daarnaast gaan we actief andere doelgroepen benaderen, zoals bijvoorbeeld in Het mooiste van twee werelden wat betreft de orgels. Ook verbinden we de molencultuur met het Pronkjewailpad.

Erfgoedpartners vindt het belangrijk dat bewoners zoveel mogelijk in staat moeten zijn om hun eigen erfgoed te bewaren en presenteren. Daarom zijn er advies-uren voor vrijwilligers om hen wegwijs te maken in de erfgoedwereld om hen bij vragen en problemen te ondersteunen.

Digitalisering

Over dit thema gaan wij een nog uitgebreidere notitie schrijven. Uitgangspunt voor alle vormen van digitalisering is dat zoveel mogelijk wordt gedigitaliseerd bij de bron en dat dit op een universele manier gebeurt die landelijk is afgesproken waardoor uitwisseling met anderen plaats kan vinden. Eén keer invoeren moet leiden tot zichtbaarheid op meerdere fronten door het leggen van goede verbindingen. Erfgoedpartners wil zorgen voor de goede verbindingen met zoveel mogelijk relevante partners. Dit zowel op het niveau van erfgoed (collectie Nederland) maar ook op het gebied van de vrijetijdseconomie. Komend jaar zal ook een project worden opgezet om digitale toepassingen zoals websites en apps voor iedereen toegankelijk te maken, ook voor mensen met een lichamelijke of mentale handicap.

Extra informatie

Toelichting bezuiniging ten opzichte van oorspronkelijke begroting.

De volgende posten zijn in de huidige begroting aangepast ten opzichte van de begroting bij de aanvraag van oktober 2020.

- 50.000 steunpunt digitalisering
- 5.000 digitalisering archeologie
- 15.000 digitalisering groen erfgoed
- 10.000 digitalisering molens
- 3.000 talentontwikkeling orgels
- 3.000 uitbouwen orgelnetwerk
- 5.000 digitalisering orgels
- 27.500 algemene advieskosten
- 10.000 advies musea en collecties
- 4.500 promotie molens
- 2.500 advies educatie

Activiteitenplan Erfgoedpartners

Voor een overzicht van en toelichting op geplande activiteiten voor 2021, zie het bijgevoegde schema in **bijlage 2**.

Begroting Erfgoedpartners

Baten	2020	2021
Subsidie prov Groningen	425.000	434.800
Overige subsidies		
Projectsubsidies	170.500	285.600
Overige baten	31.000	87.000
 Som der baten	 626.500	 807.400
 Lasten		
Personeel	200.841	285.811
inleen	99.159	98.289
vrijwillig	3.000	4.000
Huisvesting	41.000	41.000
Organisatie	41.000	41.000
Overige lasten/activiteiten	61.000	91.700
Projectkosten	170.500	235.600
 Som der lasten	 616.500	 797.400
 Resultaat	 10.000	 10.000

Toelichting

Projectsubsidies	
Archeologie en publiek	18.500
Orgelzomer	217.100
steunpunt digitalisering	50.000

Overige Baten	
opbrengst cursussen	750
Baten Museummagazine	10.000
Bijdragen aangesloten organisaties	4.000
Bijdragen Molenvrienden	1.000
Baten educatie	2.500
Opbrengst verkoop materiaal	1.000
Baten klankjuweel	250
Baten ticketservice	20.000
huisvesting CGTC	10.000
directie en organisatie Vvg	30.000
Bijdrage Gemeenschappelijke Agenda	7.500

Personeel

Vanwege directievoering Verhalen van Groningen en bemensing Steunpunt Digitalisering zijn de personeelskosten hoger dan in 2020. Er is rekening gehouden met een stijging van de loonkosten van 3%.

Overige lasten en activiteiten	
inkoop materialen	3000
Klankjuweel	9000
Porti	1500
Erfgoed InZicht	8000
OPEN	1000
Vertegenwoordiging	1000
uitbetaling ticket	23.000
educatie	5.000
Oktober Kindermaand	7.500
Zelfzwichter	5.000
Molenweekend	2.000
Molenadviesraad	200
Museummagazine	10.000
Adlib/collectie	2.000
LCM	1.000
Deskundigheidsbevordering	4.000
Gemeenschappelijke Agenda	7.500
Archeologie	1.000
Projectkosten	
archeologie en publiek	18.500
Orgelzomer	217.100

Bijlagen

1. *Activiteitenplan CGTC*
2. *Activiteitenplan Erfgoedpartners*

Bijlage 1. ACTIVITEITEN 2021 CGTC

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Bewaren en behouden	Het Groninger Woordenboek Nieuwe Stijl: <i>Woordwaark</i>: een interactieve taaldatabank van Groningse dialecten (Zie projectplan)	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek	- Taal is de belangrijkste vorm van immaterieel erfgoed - Kennisdeling/Citizen Science - Binding publiek en het werkveld; zorgen voor actieve betrokkenheid en - input bij realisatie/vulling taaldatabank	- Zie projectplan - verder vullen van de database met woordenboeken - Digitaal - Corpus geschreven - Gronings	- Wetenschappelijke partners: - Meertens Instituut - Universiteit Groningen - Fryske Akademy` - INT - UB Groningen	- Vermeerdering van kennis over het hedendaagse Gronings - Positieve bewustwording van regio-specifieke taal en cultuur - Basis voor vervolgactiviteiten	2017-2022 (zie projectplan)
Kennis delen	Kwantiteit van het Gronings spreken: Onderzoek naar hoeveel Gronings in verschillende regio's en in verschillende generaties wordt gesproken en in hoeverre dit impact heeft op gezondheid.	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek	Onderzoek specifiek naar Nedersaksisch Gronings taalgebruik door middel van een Lifelines-enquête (samenwerking met UMCG) ² <i>Taaltelling van het Gronings</i>; Data verzameld in het Stemmen van Groningen project (ook in <i>Woordwaark</i>)	2e jaar promotieonderzoek - Lifelines-enquête	- Streektaalorganisaties - UMCG (Healthy Ageing)	- Wetenschappelijke artikelen - Publieksartikelen over de resultaten van de taaltelling en - publieksvoorlichting het onderzoek	2019-2023: onderzoek en proefschrift
	Kwaliteit van het Gronings: Onderzoek naar hoe de dialecten veranderen in het Noorden	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek	Onderzoek specifiek naar hoe (snel) de dialecten veranderen qua uitspraak, door nieuwe data te verzamelen via veldwerk met een mobiel laboratorium (promovendus Raoul Buurke) en ook bestaande digitale data te analyseren (Stemmen van Groningen; promovendus Martijn Bartelds)	Promotieonderzoek van twee promovendi	- Streektaalorganisaties - Fryske Akademy - CLCG, RUG	- Wetenschappelijke artikelen - Publieksvoorlichting over het onderzoek (onder meer met mobiel laboratorium)	2019-2023: onderzoek en proefschrift (Bartelds) 2020-2024: onderzoek en proefschrift (Buurke)
	De effectiviteit van digitale, automatische technieken voor streektalen	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek	Onderzoek specifiek naar hoe goed digitale technieken gemaakt kunnen worden voor het Gronings (dialecten waarvoor minder tekst- en spraakmateriaal beschikbaar is dan voor het Nederlands, of Engels).	Promotieonderzoek van Wietse de Vries	- Streektaalorganisaties - CLCG, RUG	- Wetenschappelijke artikelen - publieksvoorlichting het onderzoek	2020-2024: onderzoek en proefschrift

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Kennis delen	Academisch onderwijs: BA studenten van de cursussen Into the local laboratory: cultural heritage en Into the local laboratory: Language, MA studenten van Minorities en Multilingualism en de Research Master Language & Cognition	Studenten Rijksuniversiteit Groningen	- Onderzoekscolleges - Begeleiding studenten	Onderwijs: studenten doen onderzoek m.b.t. de streektaal en worden begeleid	Rijksuniversiteit Groningen, evt. Erfgoedinstellingen in Groningen	- Verbinding universiteit/provincie - Immaterieel erfgoedonderzoek van studenten in de provincie	Doorlopend
	Cursussen Gronings	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek - Op maat: voor bepaalde sectoren als Techniek en Zorg	- Kennisdeling - Deskundigheidsbevordering	- Cursussen op verschillende niveaus - Specifieke cursussen / Workshops - ontwikkelen voor doelgroepen (bijv. zorg, internationale studenten) - Nieuw: Cursus Gronings voor NT2	- Rug - RTV Noord	- Meer belangstelling voor het Gronings - Positieve bewustwording van streektaal en cultuur - Opzetten van een 'ambassadeursgroep' van 'new speakers'	Jaarlijks 4 tot 6 cursusgroepen
	Online Cursussen Gronings	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek - Publiek buiten de provincie - Alternatief corona	- Kennisdeling - Deskundigheidsbevordering	Cursussen op verschillende niveaus	- RUG - RTV Noord	- Meer belangstelling voor het Gronings - Positieve bewustwording van streektaal en cultuur	Pilot uitvoeren in 2021
Kennis delen	Lezingen Groninger Taal & Cultuur (Erfgoed)	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek - Geïnteresseerden in immaterieel en materieel erfgoed	- Deskundigheidsbevordering - Kennisdeling - Netwerkfunctie	- Lezingen over de Groninger taal, geschiedenis en cultuur - De K.ter Laanlezing: Jaarlijkse lezing over een actueel onderwerp door een bekende (cultuur)historicus of auteur	- RUG - Groninger Archieven - Erfgoedpartners - Andere partners in het veld: diverse organisaties vragen vanuit een deskundigheid (lezinggevers vragen)	- Kennisdeling - Samenwerking	Doorlopend
	Verslaglegging ontwikkelingen	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek	- Uitbouwen rol als expertisecentrum - Deskundigheidsbevordering	Publicatie van boeken en artikelen, zowel digitaal als op papier	- Alle deelnemers in het erfgoedveld - Historici - Taalwetenschappers	Kennisdeling	Doorlopend

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Visie ontwikkelen	• Verdere uitwerking en benutting erkenning • Nedersaksisch	• De Groningse taal- en cultuurgemeenschap • Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek	• Activiteiten met samenwerkingspartners in Drenthe, Friesland, Overijssel en Gelderland (stuurgroep)	• Vergaderingen en conferenties	• Taalunie • Ministerie van BiZa • Sont • Stichting Nederlandse Dialecten • Levende Talen	• - Nationaal netwerk	Reguliere taak
	• Steuninstellingen	• De erfgoedsector: gemeenschappelijke agenda steuninstellingen	• Cross-institutionele samenwerking met andere steuninstellingen om reden van effectiviteit en efficiëntie.	• Voorbereiding cultuurnota • Provincie • Opzetten contacten met gemeentes	• Erfgoedpartners • Vrijdag • Bibliotheekcentrale • Cultuur & Educatie	• Versterking en vernieuwing van (uitvoering) beleid doorsamenwerking	Volgens agenda (ca. 10 keer per jaar)
	• Loketfunctie: ondersteunende, adviserende en initiërende rol in het veld	• De Gronings taal- en cultuurgemeenschap • Algemeen geïnteresseerd publiek • Gemeenten in Groningen	• Adviesfunctie • Deskundigheidsbevordering • Professionalisering • Het vergroten van het organiserend vermogen • Het bevorderen van samenwerking binnen de sector • Communicatie • Kennisdeling • Gemeenten: advisering ontwikkelen activiteiten rondom Groninger taal en cultuur in de eigen gemeente.	• Het initiëren van nieuwe activiteiten en ideeën • m.b.t. de erfgoedsector, gevraagd en ongevraagd • Advisering met betrekking tot actuele onderwerpen • Telefonisch, mail en persoonlijk onderhoud • Ondersteuning Activiteiten • en events rondom Groninger taal en cultuur in de regio/gemeenten in Groningen	• Deelnemers in het erfgoedveld	• Kennisvermeerdering • Netwerkversterking	Doorlopend
Gebruiken en presenteren	• Woordwaark in publieksactiviteiten: De Waarkfebriek (zie ook hierboven onder Kennisdeling)	• De Groningse taal- en cultuurgemeenschap • Wetenschappelijk en algemeen geïnteresseerd publiek • Specifieke doelgroepen: jongeren en ouderen per regio, vergelijking op woordgebruik en uitspraak!	• Kennisdeling • Bevordering samenwerking • Binding publiek en het werkveld; zorgen voor actieve betrokkenheid en input bij realisatie/vulling taalbank (bijv. a.h.v. Stemmen van Groningen project)	• Bij alle publieksactiviteiten van CGTC onderzoeken op welke wijze aandacht aan Woordwaark kan worden gegeven. • Vrijwilligers worden ingezet om de resultaten van de activiteiten onder te brengen in Woordwaark als 'Werk in Uitvoering'	• Andere deelnemers in erfgoedveld waaronder DBNL; Meertens Instituut; Groninger Archieven • Particuliere initiatiefnemers voor activiteiten	• Meer bekendheid, inhoud en betrokkenheid bij Woordwaark door een groeiende groep belangstellenden • Een zo compleet mogelijk overzicht van het Gronings opbouwen, borgen en ontwikkelen	Doorlopend

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Gebruiken en presenteren	Onderwijs/ Jeugd en jongeren	- Primair en voortgezet onderwijs - Jeugd en jongeren - Nedersaksische organisaties	- Opzetten programma voor primair en voortgezet onderwijs - Samenwerking: tussen CGTC en onderwijsinstellingen (Gronings in het VO) en met Nedersaksische taalorganisaties (Wiesneus en Klunderloa.nl) - Erfgoed lespakket inclusief Groninger taal en cultuur onderdelen. Schatten van Groningen i.s.m. Erfgoedpartners. Aanbieden aan basisscholen.	- VO start in maart/april - Wiesneus maart - Aanvullende projecten nog nader te bepalen	Groningse steuninstellingen; scholen en onderwijsinstellingen (leerkrachten); Nedersaksische taalorganisaties en Erfgoedpartners	- Bevorderen meertaligheid bij jeugd/jongeren; Kennismaking en stimuleren gebruik Gronings; - Kennismaking (im)materieel erfgoed	Doorlopend in 2021
	Literair(e) Event(s)	- Literair geïnteresseerden in Groningen - De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek	- Platform- en netwerkfunctie - Kennisdeling	Een literair event waarin ook in het Gronings geschreven literatuur is vertegenwoordigd. Podium voor schrijvers, poëten, Spoken Word artiesten.	Literaire platforms / organisaties waaronder Noordwoord en Studium Generale.	- Springplank voor nieuw (jong) Gronings talent - Sterke betrokkenheid van vrijwilligers - Netwerkversterking (vast) Podium bieden voor Groningstalige literatuur. - Verbindingen leggen tussen verschillende disciplines en (taal)uitingen.	Minimaal twee keren per jaar
Samenleving betrekken	Platformbijeenkomsten	Streektaalsector	- Aanjaagfunctie - Advisering - Deskundigheidsbevordering		De diverse streektaalorganisaties in Groningen	- Kennisdeling - Borgen van erfgoed en cultuur	Twee keer per jaar
	Grunneger veurleescup	- Basisscholen - Jongeren	- Deskundigheidsbevordering - Betrekken nieuwe doelgroepen	Een literair evenement voor basisscholen. 25 scholen nemen deel.	- Basisscholen - Stichten Kostverloren	- Meer belangstelling bij basisscholen en kinderen voor de taal uit de eigen regio - Meertaligheid verhoogt taalbewustzijn en identiteit	Nader te bepalen ivm Corona
	Schriefwedstried	- Algemeen geïnteresseerd publiek - VO	- Deskundigheidsbevordering - Platform- netwerkfunctie - Betrekken nieuwe doelgroepen	Provinciale proza- en poëziewedstrijd voor zowel volwassenen als jongeren	- Scholen - Dvh Noorden en de regionale bladen - Stichten Grunneger - Bouk - Groninger Forum - Bibliotheek	- Meer mensen gaan schrijven in het Gronings - Springplank voor nieuw talent	Elk jaar in april

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Samenleving betrekken	Sociale media	- De Groningse taal- en cultuurgemeenschap - Algemeen geïnteresseerd publiek	Communicatie	Divers / dagelijks	Erfgoodpartners	- Kennisdeling en laagdrempelige kennismaking met Gronings; - Meer belangstelling bij de 'niet-Groningssprekenden' voor de taal en cultuur uit de eigen regio	Doorlopend

Bijlage 2. ACTIVITEITEN 2021 ERFGOEDPARTNERS

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Bewaren en behouden	• Collectieregistratie, behoud en beheer collecties	• Erfgoedinstellingen en hun vrijwilligers en medewerkers die werken met (museale) collecties en historische binnenruimten	• Adviesfunctie t.a.v. museaal beleid en landelijke richtlijnen: museumregister en kwaliteitszorg, behoud/beheer en collectieregistratie • (digitaal) expertise centrum • Professionaliseren en faciliteren sector • Bevorderen samenwerking in- en buiten de sector	• beheer en ondersteuning voor licenties van Adlib Collections (collectieregistratie) voor 15 musea • Advisering op maat • Cursusaanbod	• musea, monumenten met collectie, collectie stichtingen en Universiteit	• Collecties in Groningen goed beheerd en gerestaureerd zodat publiek de collectie kan blijven zien en ervaren.	Gedurende het jaar
	• Onderhoudssubsidies molens	• Stichtingen van vrijwilligers die molens beheren (4 stichtingen, 39 molens)	• ondersteunen samenwerkingsprojecten • Expertisecentrum	• Aanvragen en verdelen subsidie JB Scholtenfonds (€ 133.000)	• Scholtenfonds	• de helft van de benodigde co-financiering van de BRIM wordt zo geregeld; • goed onderhouden molens	Subsidie moet voor 6 jaar worden aangevraagd
	• Bijeenkomsten over onderhoud monumenten en groen erfgoed	• Eigenaren/beheerders borgen en groen erfgoed	• Adviesfunctie • Platform/netwerk	• beleggen informatieve bijeenkomsten • sturen nieuwsbrieven over mogelijkheden subsidie	• RCE • Libau • ERL provincie	• Knelpunten gesignaleerd • Kennis aangereikt • Plan van aanpak mogelijk	Gedurende het jaar op verzoek
	• Advies Molenbiotoop	• Moleneigenaren/beheerders, gemeenten en omwonenden	• adviesfunctie • expertisecentrum	• overleg over situatie met eigenaar en gemeente • Brief met zienswijze of advies	• Hollandsche Molen • Biotoopwachter • Gilde van Vrijwillig Molenaars	• Goede molenbiotoop • Goede afstemming vooraf met gemeente	Gedurende het jaar op verzoek
	• Project Frisse Wind: verbeteren groen rond de molens	• 3 moleneigenaren met 6 molens • gemeenten • omwonenden	• Ondersteunen samenwerkingsprojecten • adviesfunctie • expertisecentrum	• vaststellen en verbeteren biotoop samen met bewoners, molenaars en gemeenten	• Landschapsbeheer Groningen (projectleider) • Groninger Molenarchief	• biotoop in omgevingsplan vastgelegd • bewoners onderhouden de biotoop • biotoop is verbeterd	Project start in 2021 en duurt twee jaar
Kennis delen	• Platform directeuren	• directeuren 16 musea, aangesloten bij Erfgoedpartners	• platform / netwerk • professionaliseren sector	• organiseren platformbijeenkomsten met inhoudelijke thema's op verzoek	• verschilt per thema	• uitwisseling kennis en ervaring • agenderen van acties	Twee keer per jaar of vaker als daar aanleiding voor is

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Kennis delen	Platform educatie	- alle betaalde en vrijwillige medewerkers van erfgoedinstellingen, aangesloten bij Erfgoedpartners - cultuurcoaches gemeenten - collega's steuninstellingen	- platform / netwerk - professionaliseren sector	- organiseren platformbijeenkomsten met inhoudelijke thema's op verzoek - organiseren werkbezoek met expert	K&C Drenthe	- uitwisseling kennis en ervaring - agenderen van acties	Twee keer per jaar of vaker als daar aanleiding voor is
	Platform moleneigenaren	alle moleneigenaren	- platform / netwerk - bevorderen van samenwerking	- organiseren platformbijeenkomst - inventariseren situatie onderhoud - inventariseren molenvrijwilligers	- Libau - Monumentenwacht - De Hollandsche Molen	- uitwisseling kennis en ervaring - agenderen van acties en samenwerkingsprojecten	Drie keer per twee jaar
	Platform borgen	alle 15 borgen	- platform / netwerk - bevorderen van samenwerking	- organiseren platformbijeenkomsten - organiseren themabijeenkomsten - organiseren gemeenschappelijke promotie	- SKBL - RCE	- uitwisseling kennis en ervaring - agenderen van acties en samenwerkingsprojecten	Twee keer per jaar of vaker als daar aanleiding voor is
	Platform archeologie en publiek	musea en stichtingen met een archeologische collectie	- platform / netwerk ondersteunen - samenwerkingsprojecten - bevorderen van samenwerking	- organiseren platformbijeenkomsten - verzorgen gemeenschappelijke presentaties zoals lezingen, podcasts etc.	- Stichting Terpen en Wierden - Universiteit - Stichting Verdrongen Geschiedenis - Libau - Provinciaal Archeoloog - Stadsarcheoloog	- uitwisseling kennis / ervaring - vergroten zichtbaarheid en belang van archeologie - zichtbaar maken van archeologische collecties	Twee /drie keer per jaar
	Platform Collectie	Betaalde en vrijwillige collectiemedewerkers van musea en stichtingen aangesloten bij Erfgoedpartners	- platform / netwerk professionaliseren sector - expertisecentrum	organiseren werkbezoeken met experts	Restauratorenvereniging	- Uitwisselen kennis / ervaring - agenderen knelpunten - inventariseren cursusbehoefte	Eén tot twee keer per jaar

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Kennis delen	Cursussen	- Vrijwillige medewerkers en bestuursleden - erfgoedinstellingen, overheden en andere belangstellenden.	- adviesfunctie - expertisecentrum - professionaliseren sector - Bevorderen samenwerking in- en buiten de sector	- Molengidscursus in 12 modules. - Adlib opfriscursus - Cursus erfgoeddocent - Workshops/cursussen Digitalisering - Groen Erfgoed Vrijwilligers cursus - Reizend Erfgoed training - Beleid begraafplaatsen - Erfgoed aan tafel - Cursussen op maat/vraag - Ontwikkelen plan pre-teachingvideo's ism CGTC	- O.a. het Gilde voor vrijwillig molenaars - K&C, - Gemeenschappelijke Ambitie, - Landschapsbeheer Groningen, - CGTC, RUG	- bevorderen goed beheer - bevorderen kwaliteit erfgoededucatie - bevorderen gastvrij Groningen - vergroten van kennis over erfgoed	Gepland over het jaar en op aanvraag
	Deelname aan regionale en landelijke netwerken	- direct Medewerkers Erfgoedpartners - indirect: erfgoedinstellingen	- Adviesfunctie (digi) expertisecentrum - Professionaliseren sector - Bevorderen samenwerking in- en buiten de sector	- Overleg Provinciale Erfgoedhuizen Nederland (OPEN) - Landelijk Contact van Museumconsulenten (LCM) - Nationale Molenadviesraad - Netwerk begraafplaatsen Noord-Nederland - Workshops digitalisering - platform veiligheid, interieur en collecties van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed - bijeenkomsten Rijksdienst Cultureel Erfgoed molenbeleid		- Erfgoedsector Groningen maakt actief deel uit van landelijk erfgoednetwerk - Landelijk kennisdelen, ontwikkelingen signaleren, en gezamenlijk optrekken waar van toepassing,	Gedurende het jaar
Kennis delen	Lezingen, excursies	Breed publiek	- gemeenschappelijke zichtbaarheid - bevorderen van samenwerking	- Publiekslezingen Archeologie; - online (inhaal 2020) - fysiek (najaar 2021) - Archeologie-excursie - Podcastproject met archeologie in het landschap	De deelnemers van het platform archeologie en publiek	Publiek betrekken bij erfgoed in de provincie	De lezingen vinden normaal elk najaar/winter plaats de excursie staat ovb gepland in juni.

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Kennis delen	Erfgoedloper	Medewerkers erfgoedinstellingen, overheden en fondsen	adviesfunctie	maken van digitale nieuwsbrief met alle activiteiten en belangrijke ontwikkelingen		- achterban is op de hoogte van activiteiten - achterban kan anticiperen op nieuwe ontwikkelingen	iedere twee weken
Visie ontwikkelen	adviezen overheden	beleidsambtenaren cultuur, toerisme en erfgoed van zowel provincie als gemeente	- Adviesfunctie - Expertisecentrum	- Adviezen - Spreekuren - Presentaties - Cursussen	- OPEN - Gemeenschappelijke Ambitie	- goede afstemming beleid en uitvoering - krachtige erfgoedinstellingen door goede regelingen	Gevraagd: gedurende het jaar Ongevraagd: bij belangrijke nota's en wijzigingen beleid
	adviezen erfgoedinstellingen	Op vraag van erfgoedinstelling advies over toekomstig beleid in relatie tot eigen mogelijkheden, interne processen en beleid van overheden	- adviesfunctie - expertisecentrum - professionaliseren sector	- Adviezen - Spreekuren - Cursussen - Platform / Kijkje in de keuken	- erfgoedinstellingen - overheden - LCM - Hollandsche Molen	- Realistische bedrijfsvoering - Interne werkprocessen op orde - aansluiting bij nationale standaarden	Op vraag Bij platformbijeenkomsten of cursussen
	adviezen fondsen	- direct: medewerkers en besturen van fondsen - indirect: voor de erfgoedsector	- adviesfunctie - expertisecentrum	- Adviezen - presentaties	- OPEN - LCM - Hollandsche Molen - Kunsten '92 - NDE	goede financiële regelingen die passen bij de sector	Op vraag
	onderhouden netwerken	- direct: eigen medewerkers en beleid - indirect: erfgoedsector	- adviesfunctie - expertisecentrum - professionaliseren sector - bevorderen samenwerking	- bijwonen bijeenkomsten - deelname besturen - deelname expertmeetings - lidmaatschappen	- Marketingorganisaties - Toerisme coöperatie - Hollandsche Molen - RCE - Stichting Kastelen en Buitenplaatsen - Overheden - bedrijfsleven - onderwijs en wetenschap - Zorg	- bevorderen expertise medewerkers - verstrekken goede informatie erfgoedsector - Signaleren kansen en mogelijkheden - vinden van beleids-terreinen met raakvlakken gemeenschappelijke knelpunten en mogelijkheden	Regelmatig wanneer bijeenkomsten worden gepland
Visie ontwikkelen	GA: Gemeenschappelijke Ambitie	Gezamenlijke infrastructuur ondersteuning publieksbereik zichtbaar maken	- adviesfunctie - expertisecentrum - professionaliseren sector - vergroten organiserend vermogen - bevorderen samenwerking	- bijeenkomsten - presentaties - website	- Overheden - Netwerkorganisaties als VGG	- optimale afstemming activiteiten - Samen knelpunten oplossen	

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Gebruiken en presenteren	Erfgoededucatie onderwijs	Erfgoedinstellingen en scholen stad en provincie	- adviesfunctie - expertisecentrum - professionaliseren sector - vergroten organiserend vermogen	- Website educatie met aanbod (>100 projecten) & boeking/ betaalfaciliteit - ontwikkelen van erfgoededucatietrajecten met scholen en erfgoedinstellingen	- K&C - Erfgoedjuffen- meesters - Cultuurcoaches gemeenten - IVAK	kinderen in contact brengen met erfgoed op grotere afstand	Gedurende het jaar
	Culturele mobiliteit	Basisschoolleerlingen	vergroten organiseren vermogen	- Website educatie met aanbod (>100 projecten) & boeking/ betaalfaciliteit - ontwikkelen van erfgoededucatietrajecten met scholen en erfgoedinstellingen	- K&C - Erfgoedjuffen- meesters - Cultuurcoaches gemeenten - IVAK	kinderen in contact brengen met erfgoed op grotere afstand	jaarlijks wordt programma samengesteld
	Oktober Kindermaand	Basisschoolleerlingen	vergroten organiseren vermogen	- samenstellen programma - benaderen alle leerlingen - benaderen alle gemeenten (burgemeestersactie)	- K&C Drenthe - erfgoedinstellingen, kunstinstellingen en kunstenaars	kinderen zonder financiële belemmeringen in aanraking brengen met cultuur	jaarlijks in oktober
	Groninger Molenweekend,	breed publiek	- vergroten organiserend vermogen - bevorderen van samenwerking	- openstelling alle molens met een speciaal programma - gezamenlijke promotie - bijeenkomst molenvrijwilligers	- Groninger Moleneigenaren en vrijwilligers - Pronkjewailpad - CGTC met liederen in streektaal	Molens promoten en daardoor behouden	tweede weekend juni
	Bijzondere orgelconcerten / Het mooiste van twee werelden	breed publiek muzikliefhebbers	- vergroten organiserend vermogen - bevorderen van samenwerking	Bijzondere concerten met nieuwe samenwerkingsvormen	- orgelcommissies O. Vos en Alex Vissering - Urban House - Shantyfestival Appingedam - dansgroep Wildervank	- nieuw publiek voor historische orgels - orgels als interessant instrument onder de aandacht brengen	Gedurende het jaar als corona het toestaat en er voldoende fondsen zijn
	Zelfzwichter	Molenwereld en andere belangstellenden	vergroten organiserend vermogen	maken van een tijdschrift voor vrijwilligers en liefhebbers	Molenvrijwilligers	- Ontwikkelingen rondom molens zichtbaar maken - De sector verbinden	3 keer per jaar
	Erfgoednieuws	Publiek met interesse in erfgoedactiviteiten	vergroten organiserend vermogen	maken digitaal tijdschrift	musea en andere erfgoedinstellingen	publiek informeren over activiteiten van musea	1 keer per maand

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Gebruiken en presenteren	Orgelagenda	orgel en muzikliefhebbers	vergroten organiserend vermogen	maken digitale orgel-agenda met toelichting concerten in Groningen en Ost-Friesland	- orgelcommissies - Organeum Weener	- liefhebbers krijgen aanvullende informatie over alle concerten - contactmoment met commissies	in concertseizoen iedere 14 dagen in winter iedere maand
	- Websites - www.collectiegroningen.nl - www.groningerborgen.nl www.groningermolens.nl - www.erfgoednieuws.nl	- Breed (erfgoed) publiek in en buiten de provincie Groningen, - onderzoekers - marketingorganisaties	- professionaliseren sector - vergroten organiserend vermogen - bevorderen van samenwerking	- vervaardigen van goed beeldmateriaal - vervaardigen publieksteksten - inventariseren collecties - publiceren vrij van rechten	De erfgoedinstellingen in Groningen: musea, borgen, molens, orgels	- collecties worden zichtbaar - musea worden zichtbaar - molens worden zichtbaar - molenarchieven worden gedigitaliseerd - borgen worden zichtbaar - concerten en evenementen worden in samenhang getoond	Gedurende het jaar
	- Publicaties - Museummagazine - Klankjuwelen	- Breed (erfgoed) publiek in en buiten de provincie Groningen - Marketingorganisaties - Hotels en VVV's	vergroten organiserend vermogen	verspreiden van publicaties in Noord-Nederland en Noord-Duitsland	- Museumconsulentschappen Friesland, Drenthe, Emsland, Ostfriesland, Elbe-Weser Dreieck, Oldenburg - Organeum Weener 38 musea 46 orgelcommissies	- Aanbod wordt zichtbaar - voor bewoners en gasten	Jaarlijks
	- Voorzieningen - Ticketsysteem	- Erfgoedinstellingen - orgelcommissies	- professionaliseren sector - vergroten organiserend vermogen	Aanbieden kosteloos ticketsysteem aan erfgoedinstellingen en orgelcommissies	Podium Nederland	- Digitale kaartverkoop bereikbaar voor alle erfgoedinstellingen - Publieksfunctie/beleid erfgoedinstellingen versterken door mogelijkheden onderzoek	Gehele jaar

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Samenleving betrekken	• ondersteunen vrijwilligers	• vrijwillige beheerders van erfgoed, zoals monumentenstichtingen, historische verenigingen, orgelcommissies en kleine musea	• adviesfunctie • expertisecentrum • professionaliseren sector • vergroten organiserend vermogen • bevorderen van samenwerkingsprojecten	• spreekuren • geven van adviezen • deelnemen aan expertgroepen • inrichten website • informatiebrieven	• overheden • fondsen • collega-steuninstellingen • collega erfgoedinstellingen	• mensen betrokken houden bij eigen leefomgeving • eigenaarschap voor erfgoed bevorderen • lokaal draagvlak professionaliseren	afgestemd op vraag doorlopend
	• betrekken nieuwe doelgroepen	• Nieuwe doelgroepen in andere sectoren (zorg), generaties, herkomst; muziek liefhebbers, • Culturele Wandelaars	• Ondersteunen, faciliteren	• Reizend Erfgoed • Schnitger op Sneakers • mooiste van 2 werelden • Pronkjewailpad	• 7 musea • Urban House • Shanty festival Appingedam • Alex Vissering & Olaf Vos • Dansclubs en Orgel • Tocht om de Noord en wandelclubs en ondernemers	• Bereiken nieuwe doelgroepen • breed gedragen waardering voor Groningen • erfgoed als dynamisch gegeven	Gedurende het jaar
Digitalisering	• Steunpunt digitalisering	• Erfgoedinstellingen in Groningen	• adviesfunctie • expertisecentrum • professionaliseren sector • ondersteunen samenwerkingsprojecten • bevorderen samenwerking	• Workshops en cursussen digitalisering • actief verbinden informatiesystemen • advies op maat • opzetten digitale infrastructuur (gemeenschappelijke websites en softwarepakketten)	• alle soorten erfgoedinstellingen • marketingorganisaties • scholen • jongeren / digitale kunstenaars	• erfgoed zichtbaar en bruikbaar maken • Waardering voor erfgoed als waarde is toegenomen • erfgoedinstellingen zijn in staat gegevens op universele manier beschikbaar te stellen	gehele jaar
	• Versterken digitale infrastructuur	• Marketing Groningen • Regiomarketing • Marketing Wadden • Archieven • Universiteit	• professionaliseren sector • vergroten organiserend vermogen • bevorderen van samenwerking	• actief partners opzoeken en digitale uitwisseling regelen	• alle partijen die iets met erfgoed willen doen • Focus ligt op erfgoed & toerisme en erfgoed & zorg	• Eén keer invoeren: overal zichtbaar gerealiseerd voor Marketing Groningen en Orgelwebsite • Daarna sluiten andere partijen aan	gehele jaar

THEMA	WAT	VOOR WIE	HOE /RELATIE STEUNFUNCTIE	WELKE ACTIVITEIT	MET WIE	WAAROM	WANNEER
Digitalisering	• Digitaal toegankelijk voor iedereen	• alle erfgoedinstellingen om te beginnen met Erfgoedpartners	• professionaliseren sector • bevorderen van samenwerken • vergroten organiserend vermogen	• websites van Erfgoedpartners en 2 pilotinstellingen aanpakken op gebied van inrichting, vormgeving en taalgebruik	• erfgoedinstellingen • zorginstellingen • belangengroeperingen, • scholen • bibliotheken (laaggeletterdheid)	• Informatie is voor iedereen te begrijpen, te lezen/horen, bereikbaar • informatie is gecontroleerd • informatie is vrij toegankelijk en gratis te gebruiken	gehele jaar

